

JÄRVA TEATAJA

NR. 84. TEISIPÄEVAL. 18. JUULIL 1944. A.

Ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval. Tellimishind: kodumaa Rmk. 0.60 ja välismaale Rmk. 1.— kuus. Toimetuse ja talituse: Paide, Turg 10, tel. 30. Toimetuse kättesaadavatel tel. 8—12. Talituse kättesaadavatel tel. 8—12. Päevaleht kella 8—17.30, laupäeval kl. 8—13. Põhitoimetaja Johannes Kaup. Väljaandja: Kirjastus Eesti Ajaleht

4. AASTAKAIK. ÜKSINUMBER 5 PENNI

Edela pool Caeni alustas vaenlane uut tugevat suurrünnakut

Idarinde lõunaosas kasvas tõrjelahingu järgedus idapool Ukraina Bugi ülemjooksu

Führeri peakorterist, 17. juulil. Sõjajõudude ülemjuhatus teatab: Edela pool Caeni alustas inglise diviisid eile uuesti suurrünnakut. Vaenlase rünnakud toetas maali ja merelt tugevaim kahurituli. Vaenlase õnnestus eelse tungida mõningatesse kohtadesse meie linde taga asuvatesse asuladesse. Meie reservide ootekohesed vastulöögid peatasid ta tagasi. Ühes sisemurrukohas veel võideldakse. Seal hävitati 58 tanki.

St. Lo rannik ja lõigus läänes pool Viret teostas vaenlane eelmisel päeval kantud kõrgete kaotuste tõttu ainult nõrgemaid rünnakuid, mis jäid tagajärjeta.

Hollandi ranniku ees vigastasid valvapaadid raskelt üht briti kiripaati. Selle hukkumise järel arvatakse.

Ühel puhastusaktiooni Lõuna-Prantsusmaal hävitati võitluses 460 terroristi.

V. I raske tuli Londoni suurrünnak kohal jätkub.

Itaalias asus võitluste raskuspunkt eile ida pool Volterrat, Arezzo juures ja mõlemal pool Tiberi. Kuna kõik koondatud jõududega teostatud rünnakud löödi tagasi kõrgete kaotustega vaenlasele, läksid Arezzo linna varem vihasel võitluse järele kaduma. Sõjalaevastiku julgustussõidukid tulistasid Itaalia lääneranniku ees üht briti kiripaati põlme ja sundisid 2 teist ümber pöörduma.

Idarinde lõunaosas kasvas tõrjelahingu järgedus ida pool Ukraina Bugi ülemjooksu veelgi. Rasketes, vahelduvates võitlustes pidurdati Tarnopoli ja Lutski rannik ründaval nõukogude soomusjõud. Kahel viimasel päeval hävitati siin 125 vaenlase tanki.

Pripeti ja Džūna vahel jätkusid laial rindel vihased võitlused. Neemeni ääres asjad meie distilid nurja hulga bolševikkude läbimurruksel. Grodno juures tõmbusid meie väed linna kavalokohas evakueerimise järele tagasi Neemeni läänepoolsele kaldale.

Järvede piirkonnas lõuna pool Džūnat varisesid vaenlase korduvad rünnakud kaetud raskelt kokku.

Džūna ja Peipsi järve vahel nurjusid ka eile nõukogude arvukad rünnakud. Ainult sisemurrukohtades lõuna pool Opatshkat suutis vaenlane vahelduvate võitluste järele pinda järele võita.

Õhujõud löid tugevate lahingulennukitega kaugustega tõrjelahingu raskuspunkti ees ja tekitasid bolševikkudele madalrühmakul rasked kaotused. Hävitati arvukalt tanke, kahureid ja üle 400 vaenlase sõiduki.

Ägedates õhuvõitlustes hävitati 88 vaenlase lennukit, õhutorjekahurite läbi veel 9.

Äge tõrjelahing Kesk-Itaalias

Idarinde kesklõigus käivad võitlused järvede piirkonnas lõuna pool Džūnat

Führeri peakorterist, 16. juulil. Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

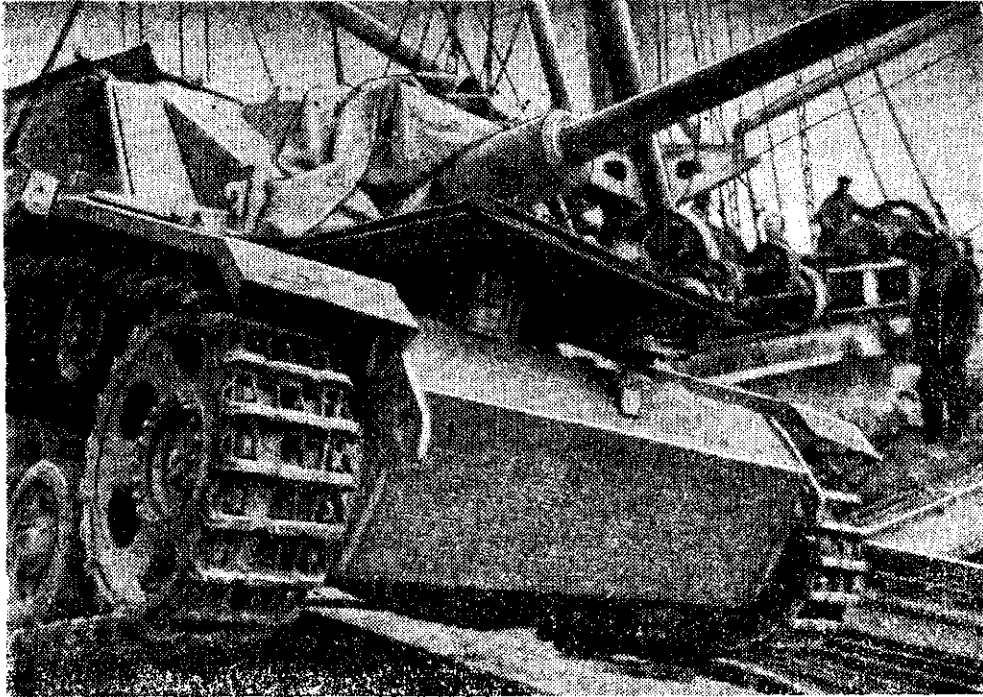
Normandias varisesid ägedad inglise õied rünnakud ühe saaks kõrgustepunkti poole vastu edela pool Caeni kogu raskete kaotustega vaenlasele. Üks ajutine sisemurrukoht võitlusi otseselt vastulöögid.

St. Lo, Pont Herberti ja Carentan-Periersi maantee ääres nurjusid tugevad ameeriklaste rünnakud, kusjuures hävitati arvukalt tanke. Ühes sisemurrukohas lähe pool Viret kestavad rasked tõrjevõitlused veel edasi. Cherbourg poolsaare läänes sõjajõud rünnakud meie uutele positsioonidele tagasi.

Võitlus- ja lahingulennukitega ründasid vaenlase vägede koonid ja pommitasid hea mõjuga asulaid ja lennuvälju alllaeas.

Võitlustes Caeni pärast paistis erilise rõhuga silma 9. SS-soomusdiviis „Hohenstaufen“ SS-standardinfanteri Stadieli juhtimisel ja 10. SS-soomusdiviis „Frunberg“ SS-oberföhrer Harmeli juhtimisel koos armee osadega. Nii tõrjes kui ka rünnakul tekitasid mõlemad diviisid vaenlasele kõrgeid kaotusi inimeste ja materjali alal. Seejuures hävitasid need diviisid kokku 140 tanki.

Raske V. I tuli Londoni kohal jätkub. Suur tõrjelahing Kesk-Itaalias mõllas eile eriliselt ägedusega Pecciolli ja Arezzo rannik. Vihasel võitluse järele taandusid meie väed siin uutele kõrgustepunkti positsioonidele. Tiberi ääres nurjas hulk vaenlase rünnakuid, kuna Sassoverta piirkonnas kandis vastane meie meelekohadele edukate ko-

Kaubalaevastikule langeb sõjas mitmekülgseid ja vastutusrikkaid ülesandeid. Meie pilid näeme rünnakuhurite laadimist ühele sõjatranspordilaevale. Suure koorma all kaldub kogu laev. (PK-sõjakirjas. dr. Geiss Wb.)

Balkanil puhastati ühe suurem jõukude-keskus vihasel võitluse järele. Kommunistid kaotasid kangelit üle 1400 surma ja arvukalt vange. Saadi saagiks või hävitati arvukalt kergeid ja rasked relvi, 19 laagrit, samuti suuremat hulga laakemoona ja sõjavaruastust.

Lõuna-Norra ranniku ees tulistasid ühe saaks konvoi julgustussõidukid ja kaubalaevastiku pardal olid 6 briti pommitajalennukit.

Põhja-ameerika pommitajateüksused ründasid rida asulaid Lõuna- ja Edela-Saksamaal, teiste hulgas Saarbrücken, Augsburgi ja tugemate jõududega Müncheni. Eriti Münchenis, mida vaenlane vile päeva jooksul ründas tõrjeks ebasoodsa ilmaolingu juures neli korda, tekkis osalt tunduvalt kahjustusi ja kaotusi. Elanikkonna hoiak oli eeskujulik.

Üks teine lõunast tulev põhja-ameerika pommitajateüksus ründas Viini. Ka siin tekkis linna piirkonnas kahjustusi ja inimkaotusi. Õhutorjeldid tulistasid alla 43 vaenlase lennukit.

Õõsel heitsid üksikud briti lennukid pomme Reini-Westfaali piirkonda.

Soome eduskund astus kokku

Helsingi, 15. 7. (DNB). Soome eduskund astus reedel keskpäeval pärast kümnepäevast vaheaega kokku üks ja veerand tundi kestvas istungis, kus vastavalt päevakorra esitatu mitmed väiksemad seaduseelnõud esimeseks lugemiseks.

Soome eduskonna järgmine istung toimub teisipäeval, 18. juulil.

Algas enamlaste pealetung idarinde lõunaosas

Ka rinde kesklõigus jäid enamlaste tormijooksud tagajärjete. — Itaalias rasked võitlused

Führeri peakorterist, 15. juulil. Sõjajõudude ülemjuhatus teatab:

Caeni lõigus mõõdukas päev erilise võitlustegevusega.

Eelmisel päeval saadud suurte kaotuste tõttu sooritas vaenlane vald kohalike rünnakuid ida ja kirde pool St. Lo' ning Pont Herberti ja Sainteny vahelises lõigus. Ta tõrjuti kõikjal kaotusrikkalt.

Lahingulennukite üksused teatasid maaväe võitlusi desandisillapeas ja ründasid heade tulemustega vaenlase lähtepositsioone ja asulaid.

Õhuvõitluses tulistati alla 21 vaenlase lennukit.

Prantsuse ruumis hävitati võitluses jälle 37 terroristi.

Raske tasumistuli lasub Londonil.

Itaalia rindel alustas vaenlane jälle tugevate koondatud jõududega oma suurrünnakut meie positsioonidele. Liguria mere ranniku ja Poggibonsi vahel. Vihasel võitluses taandusid meie väed mõned kilomeetrid põhja poole. Pärast rasked tänavavõitlusi jäeti Poggibonsi maha.

Lõigus kagu pool Arezzot ja mõlemal pool Tiberit tõrjuti osalt vastulöögid vaenlase tugevad rünnakud.

Põhja pool Fabriano ja lääne pool Filorano tõmmati meie lahingueespostid tagasi peavõitlusiiniile.

Mereväe julgustuslaevad uputasid Genua lahes ühe briti kiripaati.

Idarinde lõunajõud asusid enamlaste Tarnopoli ja Lutski ruumis oodatud rünnakule. Nad tõrjuti eile raskel võitluses, kusjuures hävitati hulk tanke ja riivistati üksikud sisemurrukohad.

Kesklõigus tõrjusid meie visalt võitlevad diviisid enamlaste pidevad läbimurruksed energiliste vastulöökidega tagasi.

Järvedeala põhja pool Vilnot, mõlemal pool Džūnat ja Opatshkat rannik löödi enamlaste laial rindel jätkunud läbimurruksed enamlaste veriselt tagasi. Meie väed likvideerisid üksikud sisemurrukohad.

Õhujõud löid tugevate lahingulennukitega kaugustega tõrjelahingu raskuspunkti ees ja tekitasid bolševikkudele madalrühmakul rasked kaotused. Hävitati arvukalt tanke, kahureid ja üle 400 vaenlase sõiduki.

Jahilennukid ja õhutorjelaevad tulistasid alla 87 vaenlase lennukit.

Õõsel ründasid võitlus- ja õhulahingulennukid heade tulemustega vaenlase järvelaevliiklust ja veokoonduid.

Üks USA pommitaja üksus teostas terrorirünnaku Budapestile. Saksas ja Ungari õhukaitsejõud hävitasid 12 vaenlase lennukit.

Õõsel heitsid üksikud briti lennukid pomme Hannoveri ruumi.

Paigalpüüvad võitlused invasioonirindel

Nagu sõjajõudude ülemjuhatus reedees teatas märgiti, mürdis Vilno garnison linnast välja ja jõudis Saksas liidessse. Talle paisati vastu Saksas võitlusgrupp, kes enamlaste sissepiirumisele läbi mürdis, linna garnisoni vastu võitis ja endaga kaasa tõmbas. Tõlga, et Saksas üksus täiesti äralõigatuna suutis viis päeva Vilnot oma käes hoida ja siis veel sissepiirumisele läbi mürdis, lõndab, et hoolimatu suurejoonelisest nõukogude ofensiivist on Saksas väejuhatus alati suuteline hetkeliselt raskimate olukordade edukalt toime tulema.

Saksas taandumisliikumine toimub ka Pripeti rabade lõigus, kus neljapäeval loovutati Püski linn, ja Džūna ja Peip-i vahel. Viimane liikumine kuulub nende operatsioonide hulka, mille eesmärgiks on — nagu juba eile teatati — Balti ruumi ümbritsevat rindel asuda vajalikele, strateegiliselt soodsatele kaitsepositsioonidele.

Nõukogude ofensiiv Balti riikidele saadab nagu tavallist Moskva propagandasõjakäik. Nõukogude ajakirjandus kirjutab, et nüüd on lähenemas päev, mil rõhutatud Nõukogude rahvad kolmes Balti riigis võivad jälle tagasi pöörduda oma suure kaitsejärele. Huvitav on, et Londoni radio vihasse kahe päeva jooksul võitluste kohta Leedu piirkonnas kõneleb ainult Leedu Nõukogude vabariigi. Wilhelmstrasse poliitiline esindaja nimetab seda Briti ringhäälingu tendentsi „piimaise arvestuseks“, vihjates seega tuntuud anekdootile naiseest, kes piimakuusi peapeale kandis ja unistas, mida ta kõik piima eest ja saadud rahaga ostab. Seal komistas ta äkki krusu purunes koos kõigi ta soovunelmatega. Ka Nõukogude püüdsid purunevad, seletas Ribbentropi esindaja välisministeeriumis.

USA lendurid ise kinnitavad õhutorreri

Pariisist, 15. 7. (DNB). Prantsuse rahvapartei juht Jacques Doriot, kes äsja viibis lühemat aega Normandia rindel, jagas Pariisi ajakirjandusele mõningaid oma muljeid. Ta ütles seejuures, et anglo-ameeriklastele tuleb Normandias rakendada palju enam jõude kui nad arvastasid.

Doriot jutustas siis ameerika sõjavägede meeleolust ja ütles, et ükski neist, kellega tema kõnelenud, ei oleval olnud vabatahtlik. Nad näinud väsinuna ja soovivad, et sõda lõpeks peagi. Enamik neist ei teadnud üldse, mille eest nad võitlevad. Üks ameerika lendur, kellelt ta küsinud, miks nad teivillanikkonda piinavad, tunnistanud, et ta on visanud oma pommid „kõukohaselt kuskil maha“.

USA lendurid ise kinnitavad õhutorreri

Prantsuse rahvuspüha mõõdukas vahejuhtumisteta

Pariisist, 15. 7. Prantsuse rahvuspüha 14. juulil mõõdukas kogu Prantsusmaal ilma vahejuhtumisteta rahulikult. „Petit Parisien“ lisab sellele, et kõik Londoni juutide, Alžeeria pagulaste ja Moskva palgaliste üleskutsed üldstreigiks, massimeeleavaldusteks, rongikäikudeks jne. olevat jäänud tagajärjete. Väljakutsutud paroolid olevat rahvastiku enamikku jätnud külmaks.

235000 ameeriklast on sõjas langenud

Stokholm, 15. 7. (DNB) USA teadetebüroo Associated Press on sunnitud ameeriklaste suurte kaotuste tõttu Normandias mõnema, et Ameerika kaotused selles sõjas lähenevad juba üldkaotustele Esimeses Maailmasõjas.

Prantsuse rahvuspüha mõõdukas vahejuhtumisteta

Pariisist, 15. 7. Prantsuse rahvuspüha 14. juulil mõõdukas kogu Prantsusmaal ilma vahejuhtumisteta rahulikult. „Petit Parisien“ lisab sellele, et kõik Londoni juutide, Alžeeria pagulaste ja Moskva palgaliste üleskutsed üldstreigiks, massimeeleavaldusteks, rongikäikudeks jne. olevat jäänud tagajärjete. Väljakutsutud paroolid olevat rahvastiku enamikku jätnud külmaks.

235000 ameeriklast on sõjas langenud

Stokholm, 15. 7. (DNB) USA teadetebüroo Associated Press on sunnitud ameeriklaste suurte kaotuste tõttu Normandias mõnema, et Ameerika kaotused selles sõjas lähenevad juba üldkaotustele Esimeses Maailmasõjas.

Prantsuse rahvuspüha mõõdukas vahejuhtumisteta

Pariisist, 15. 7. Prantsuse rahvuspüha 14. juulil mõõdukas kogu Prantsusmaal ilma vahejuhtumisteta rahulikult. „Petit Parisien“ lisab sellele, et kõik Londoni juutide, Alžeeria pagulaste ja Moskva palgaliste üleskutsed üldstreigiks, massimeeleavaldusteks, rongikäikudeks jne. olevat jäänud tagajärjete. Väljakutsutud paroolid olevat rahvastiku enamikku jätnud külmaks.

235000 ameeriklast on sõjas langenud

Stokholm, 15. 7. (DNB) USA teadetebüroo Associated Press on sunnitud ameeriklaste suurte kaotuste tõttu Normandias mõnema, et Ameerika kaotused selles sõjas lähenevad juba üldkaotustele Esimeses Maailmasõjas.

Prantsuse rahvuspüha mõõdukas vahejuhtumisteta

Pariisist, 15. 7. Prantsuse rahvuspüha 14. juulil mõõdukas kogu Prantsusmaal ilma vahejuhtumisteta rahulikult. „Petit Parisien“ lisab sellele, et kõik Londoni juutide, Alžeeria pagulaste ja Moskva palgaliste üleskutsed üldstreigiks, massimeeleavaldusteks, rongikäikudeks jne. olevat jäänud tagajärjete. Väljakutsutud paroolid olevat rahvastiku enamikku jätnud külmaks.

235000 ameeriklast on sõjas langenud

Stokholm, 15. 7. (DNB) USA teadetebüroo Associated Press on sunnitud ameeriklaste suurte kaotuste tõttu Normandias mõnema, et Ameerika kaotused selles sõjas lähenevad juba üldkaotustele Esimeses Maailmasõjas.

Prantsuse rahvuspüha mõõdukas vahejuhtumisteta

Pariisist, 15. 7. Prantsuse rahvuspüha 14. juulil mõõdukas kogu Prantsusmaal ilma vahejuhtumisteta rahulikult. „Petit Parisien“ lisab sellele, et kõik Londoni juutide, Alžeeria pagulaste ja Moskva palgaliste üleskutsed üldstreigiks, massimeeleavaldusteks, rongikäikudeks jne. olevat jäänud tagajärjete. Väljakutsutud paroolid olevat rahvastiku enamikku jätnud külmaks.

235000 ameeriklast on sõjas langenud

Stokholm, 15. 7. (DNB) USA teadetebüroo Associated Press on sunnitud ameeriklaste suurte kaotuste tõttu Normandias mõnema, et Ameerika kaotused selles sõjas lähenevad juba üldkaotustele Esimeses Maailmasõjas.

Prantsuse rahvuspüha mõõdukas vahejuhtumisteta

Pariisist, 15. 7. Prantsuse rahvuspüha 14. juulil mõõdukas kogu Prantsusmaal ilma vahejuhtumisteta rahulikult. „Petit Parisien“ lisab sellele, et kõik Londoni juutide, Alžeeria pagulaste ja Moskva palgaliste üleskutsed üldstreigiks, massimeeleavaldusteks, rongikäikudeks jne. olevat jäänud tagajärjete. Väljakutsutud paroolid olevat rahvastiku enamikku jätnud külmaks.

235000 ameeriklast on sõjas langenud

Stokholm, 15. 7. (DNB) USA teadetebüroo Associated Press on sunnitud ameeriklaste suurte kaotuste tõttu Normandias mõnema, et Ameerika kaotused selles sõjas lähenevad juba üldkaotustele Esimeses Maailmasõjas.

Prantsuse rahvuspüha mõõdukas vahejuhtumisteta

Pariisist, 15. 7. Prantsuse rahvuspüha 14. juulil mõõdukas kogu Prantsusmaal ilma vahejuhtumisteta rahulikult. „Petit Parisien“ lisab sellele, et kõik Londoni juutide, Alžeeria pagulaste ja Moskva palgaliste üleskutsed üldstreigiks, massimeeleavaldusteks, rongikäikudeks jne. olevat jäänud tagajärjete. Väljakutsutud paroolid olevat rahvastiku enamikku jätnud külmaks.

235000 ameeriklast on sõjas langenud

Stokholm, 15. 7. (DNB) USA teadetebüroo Associated Press on sunnitud ameeriklaste suurte kaotuste tõttu Normandias mõnema, et Ameerika kaotused selles sõjas lähenevad juba üldkaotustele Esimeses Maailmasõjas.

Prantsuse rahvuspüha mõõdukas vahejuhtumisteta

Pariisist, 15. 7. Prantsuse rahvuspüha 14. juulil mõõdukas kogu Prantsusmaal ilma vahejuhtumisteta rahulikult. „Petit Parisien“ lisab sellele, et kõik Londoni juutide, Alžeeria pagulaste ja Moskva palgaliste üleskutsed üldstreigiks, massimeeleavaldusteks, rongikäikudeks jne. olevat jäänud tagajärjete. Väljakutsutud paroolid olevat rahvastiku enamikku jätnud külmaks.

235000 ameeriklast on sõjas langenud

Stokholm, 15. 7. (DNB) USA teadetebüroo Associated Press on sunnitud ameeriklaste suurte kaotuste tõttu Normandias mõnema, et Ameerika kaotused selles sõjas lähenevad juba üldkaotustele Esimeses Maailmasõjas.

Prantsuse rahvuspüha mõõdukas vahejuhtumisteta

Pariisist, 15. 7. Prantsuse rahvuspüha 14. juulil mõõdukas kogu Prantsusmaal ilma vahejuhtumisteta rahulikult. „Petit Parisien“ lisab sellele, et kõik Londoni juutide, Alžeeria pagulaste ja Moskva palgaliste üleskutsed üldstreigiks, massimeeleavaldusteks, rongikäikudeks jne. olevat jäänud tagajärjete. Väljakutsutud paroolid olevat rahvastiku enamikku jätnud külmaks.

235000 ameeriklast on sõjas langenud

Stokholm, 15. 7. (DNB) USA teadetebüroo Associated Press on sunnitud ameeriklaste suurte kaotuste tõttu Normandias mõnema, et Ameerika kaotused selles sõjas lähenevad juba üldkaotustele Esimeses Maailmasõjas.

Prantsuse rahvuspüha mõõdukas vahejuhtumisteta

Pariisist, 15. 7. Prantsuse rahvuspüha 14. juulil mõõdukas kogu Prantsusmaal ilma vahejuhtumisteta rahulikult. „Petit Parisien“ lisab sellele, et kõik Londoni juutide, Alžeeria pagulaste ja Moskva palgaliste üleskutsed üldstreigiks, massimeeleavaldusteks, rongikäikudeks jne. olevat jäänud tagajärjete. Väljakutsutud paroolid olevat rahvastiku enamikku jätnud külmaks.

235000 ameeriklast on sõjas langenud

Stokholm, 15. 7. (DNB) USA teadetebüroo Associated Press on sunnitud ameeriklaste suurte kaotuste tõttu Normandias mõnema, et Ameerika kaotused selles sõjas lähenevad juba üldkaotustele Esimeses Maailmasõjas.

Prantsuse rahvuspüha mõõdukas vahejuhtumisteta

Pariisist, 15. 7. Prantsuse rahvuspüha 14. juulil mõõdukas kogu Prantsusmaal ilma vahejuhtumisteta rahulikult. „Petit Parisien“ lisab sellele, et kõik Londoni juutide, Alžeeria pagulaste ja Moskva palgaliste üleskutsed üldstreigiks, massimeeleavaldusteks, rongikäikudeks jne. olevat jäänud tagajärjete. Väljakutsutud paroolid olevat rahvastiku enamikku jätnud külmaks.

235000 ameeriklast on sõjas langenud

Stokholm, 15. 7. (DNB) USA teadetebüroo Associated Press on sunnitud ameeriklaste suurte kaotuste tõttu Normandias mõnema, et Ameerika kaotused selles sõjas lähenevad juba üldkaotustele Esimeses Maailmasõjas.

Prantsuse rahvuspüha mõõdukas vahejuhtumisteta

Pariisist, 15. 7. Prantsuse rahvuspüha 14. juulil mõõdukas kogu Prantsusmaal ilma vahejuhtumisteta rahulikult. „Petit Parisien“ lisab sellele, et kõik Londoni juutide, Alžeeria pagulaste ja Moskva palgaliste üleskutsed üldstreigiks, massimeeleavaldusteks, rongikäikudeks jne. olevat jäänud tagajärjete. Väljakutsutud paroolid olevat rahvastiku enamikku jätnud külmaks.

235000 ameeriklast on sõjas langenud

Stokholm, 15. 7. (DNB) USA teadetebüroo Associated Press on sunnitud ameeriklaste suurte kaotuste tõttu Normandias mõnema, et Ameerika kaotused selles sõjas lähenevad juba üldkaotustele Esimeses Maailmasõjas.

Prantsuse rahvuspüha mõõdukas vahejuhtumisteta

Pariisist, 15. 7. Prantsuse rahvuspüha 14. juulil mõõdukas kogu Prantsusmaal ilma vahejuhtumisteta rahulikult. „Petit Parisien“ lisab sellele, et kõik Londoni juutide, Alžeeria pagulaste ja Moskva palgaliste üleskutsed üldstreigiks, massimeeleavaldusteks, rongikäikudeks jne. olevat jäänud tagajärjete. Väljakutsutud paroolid olevat rahvastiku enamikku jätnud külmaks.

235000 ameeriklast on sõjas langenud

Stokholm, 15. 7. (DNB) USA teadetebüroo Associated Press on sunnitud ameeriklaste suurte kaotuste tõttu Normandias mõnema, et Ameerika kaotused selles sõjas lähenevad juba üldkaotustele Esimeses Maailmasõjas.

Prantsuse rahvuspüha mõõdukas vahejuhtumisteta

Pariisist, 15. 7. Prantsuse rahvuspüha 14. juulil mõõdukas kogu Prantsusmaal ilma vahejuhtumisteta rahulikult. „Petit Parisien“ lisab sellele, et kõik Londoni juutide, Alžeeria pagulaste ja Moskva palgaliste üleskutsed üldstreigiks, massimeeleavaldusteks, rongikäikudeks jne. olevat jäänud tagajärjete. Väljakutsutud paroolid olevat rahvastiku enamikku jätnud külmaks.

235000 ameeriklast on sõjas langenud

Stokholm, 15. 7. (DNB) USA teadetebüroo Associated Press on sunnitud ameeriklaste suurte kaotuste tõttu Normandias mõnema, et Ameerika kaotused selles sõjas lähenevad juba üldkaotustele Esimeses Maailmasõjas.

Prantsuse rahvuspüha mõõdukas vahejuhtumisteta

Pariisist, 15. 7. Prantsuse rahvuspüha 14. juulil mõõdukas kogu Prantsusmaal ilma vahejuhtumisteta rahulikult. „Petit Parisien“ lisab sellele, et kõik Londoni juutide, Alžeeria pagulaste ja Moskva palgaliste üleskutsed üldstreigiks, massimeeleavaldusteks, rongikäikudeks jne. olevat jäänud tagajärjete. Väljakutsutud paroolid olevat rahvastiku enamikku jätnud külmaks.

235000 ameeriklast on sõjas langenud

Stokholm, 15. 7. (DNB) USA teadetebüroo Associated Press on sunnitud ameeriklaste suurte kaotuste tõttu Normandias mõnema, et Ameerika kaotused selles sõjas lähenevad juba üldkaotustele Esimeses Maailmasõjas.

Prantsuse rahvuspüha mõõdukas vahejuhtumisteta

Pariisist, 15. 7. Prantsuse rahvuspüha 14. juulil mõõdukas kogu Prantsusmaal ilma vahejuhtumisteta rahulikult. „Petit Parisien“ lisab sellele, et kõik Londoni juutide, Alžeeria pagulaste ja Moskva palgaliste üleskutsed üldstreigiks, massimeeleavaldusteks, rongikäikudeks jne. olevat jäänud tagajärjete. Väljakutsutud paroolid olevat rahvastiku enamikku jätnud külmaks.

235000 ameeriklast on sõjas langenud

Stokholm, 15. 7. (DNB) USA teadetebüroo Associated Press on sunnitud ameeriklaste suurte kaotuste tõttu Normandias mõnema, et Ameerika kaotused selles sõjas lähenevad juba üldkaotustele Esimeses Maailmasõjas.

Arvud, mis ei valeta

Ameerika tööstusettevõtteid asuvasid arvud, mis ei valeta, et nad pühapäevade sedasugust varjatu. Nad ei varja seda midagi mitte hõlpsalt, vaid karta-dest soovimatute makside eest, kuid ka see, mida ei saa salaja hoida, annab mõelda...

Otsustage ise!
Standard-Oil Company oli 1943. aastal puhaskas 18 miljoni kuuldollarit. Jahl Mitte Nõukogude rublad, millesid on muutunud paberilipakaks, mitte need Nõukogude rublad, millesid saia eest ei saa osta isegi kilo leiba, vaid täisväärtuslikud kuuldollarid... General Motors Company oli 1943. aastal puhaskas 17 miljoni. Sticht-kompanii osanikud ja aktsionärid said puhaskasu 29 miljoni dollarit. 250-300% line puhaskasu loetakse puudulikuks, puhaskasu on harilikult 600-700 ja ja hiljuti avaldati New-Yorki laevaehituskompanii aastaruanne, mille järgi 1943. a. kasud olid ebatavaliselt kõrged - 821%.

Kuldmiljonid voolavad Ameerika töösturite ja pangamagnaatide kassadesse! Soda on siiski päris kasulik ja meeldiv!

Teised arvud. 1943. aastaks tuli Nõukogude Liidus sisse 31 miljardi makside ja 21 miljardi laenukade nöl, peale selle rõviti kodanike taskust 7 miljardi „vabatahtlikke“ annetustena. Kogusummas 59 miljardil Ameerika pankurite kassadesse sajab sõja läbi kuld. Nõukogude tööstajail võtab see aga viimaseid suutlaid. Ameerika äritehale on sõda kasulik, Nõukogude Liidu tööstajale on see hävingu.

Läheme üle teistele arvudele.
Et osta uut liikonda, peab Euroopa luke-sepp töötama läbiõikes 8 kuni 7 päeva. Nõukogude Liidu töölise aevastu võib töötada nii palju kui suudab, ei saa siiski osta liikonda. Selleks et osta vanakraamiturult kantud rüüalaid, tuleb tal töötada mitte vähem kui 30-35 päeva.

Säärase olukorra on töötajad. Kuid kolhoosistõlline... on, kolhoosilased annavad vilja riigile säärase nina eest, et sellest ei tasu raskidagi, kuna see on liiga ligilid nuli-punktile. Kolhoosistõllised peavad aga ootama leiba. Muidu ei ootagi nad leiba, kuna neil puuduvad vastavad margid ja aitkää nad osta ei suuda: 1 kg leiba maksab 150-170 rubla. Kes saab siia midagi osta?

5. aprillil tegi Churchill alamkojas teatavaks inglise armee viimase nelja aasta kaotused. Tema sõnade järgi on kaotatud 667 000 meest, kelledest 159 000 on langenud. See teeb vilja ligikaudu 450 meest päevas. Papene hästi tähele seda arvu: 450 meest päevas.

Tehkerant konverentsi ajal andis Stalin teada Nõukogude-Liidu kaotused 2,5 aasta jooksul. Need kaotused on tema andmete järgi - 20 miljonit meest, neist enam kui 6 miljonit surnut. Lihtsa arvustuse teel võib kindlaks teha: Punaarmee kaotab päevas 23 000 meest, neist enam kui 6 000 surnute nöl.

Uhe diviisi rasked kahurid on asunud positsioonile viijapuuas, võttes mõjuva tule alla vaenlase laevakondid Orne'i suudmes. (Pk-sõjakirj. Scheck Wb.)

MEESKONNAGA TORPEEDOD

Kõik, mis senini kääbus-allveelaevadest ja meeskonnaga torpeedodest maailma ajakirjanduses on avaldatud, baseerub peamiselt oletustel ja fantaasial. Riigid, kus nimetatud relvi kasutati, püüdsid hoida koike neisse relvadesse puutuvat, tehnilisi ja taktilisi piisiasju vastase eest saladuses.

Katseid sel meretehnilisel alal on teinud eelkõige Itaalia, Inglismaa ja Jaapan. Mõned nädalad tagasi Briti admiraliteet andis esimest korda lähemaid teateid nende relvade üle.

Mis puutub allveerelvade liiki ja mõjusse, siis tuleb seal eelkõige eraldada kaks liiki, esimesse kuuluvad kääbus-allveelaevad kahe-kolmemehelise meeskonnaga, allveelaevad, mida jaapanlased edukalt kasutasid Pearl-Harbouri juures Põhja-Ameerikas Väikse ookeani laevastiku vastu.

Kääbus-allveelaevad erinevad tavalistest allveelaevadest selle poolest, et neid ei kasutata mitte ülgumerel, vaid kaitsitud ja kindlustatud sadamates ja laevabaasides. Nende liikumisaadius on piiratud ja emalaevad viivad neid operatsiooni piirkonda.

Teine liik moodsaid allveelaevu erineb kääbus-allveelaevadest selle poolest, et need pole allveelaevad, mis võistle-

vad torpeedodega, vaid on ise torpeedod, „meeskonnaga torpeedod“ või „sõõstrelvad“ nagu itaalia sõjateateis mainiti. Selle relva juures on inimkäsi rakendatud torpeedo juhtimisel. Meeskonnaga torpeedo ütleb edukamalt takistused ja kohandub viimaselgi silmapilgul kursil muutustele. Et seejuures tuleb loobuda meeskonna tagasispõõr-

misest, see on vaid hinnaks relva tabamisele.

Vastavad fotod, mis nüüd avaldati briti admiraliteedi poolt, näitavad väli- ses vormis tavalist torpeedot, ees lõhke-keine, taga aerud ja kruvi. Torpeedo nina lähedal on kaitsev kilp, mis kaitseb meeskonda voolu vastu. „Nr. 1“ taga, kes käivitab kilg- ja tiivaaere, asub teine mees.

Torpeedo rakendus on järgmine: emalaev toimetab torpeedo mõne mere- meeli kaugusele sihi. Oma jõul - elektri patareiga - umbes 10 sõlme tunnis, sõidab see sihile, tungib läbi tõkete ja sõidab objekti - seega laevakiilu alla.

Kogu lugu on pisut fantastiline, kuid see ei muuda tõsiasja, et seda relva edukalt on kasutatud. Inglise ettevõtte langes ohvriks Itaalia ristleja „Ulpio Traiano“.

Sellel rakendusel oli edu, kuid kuipalju selliseid ettevõtteid mõtetult inimohvreid on nõudnud, sellest vaikib inglise admiraliteet. See jääb vaid episoodiks mereväe relvade arengus, sest vaevalt neid relvi pärast inglise admi-

raliteedi üksikasjalist kirjeldamist kasutatakse, pealegi on Vahemere piirkond nende kasutamiseks äärmiselt ebasoodus ja kõikjal tihendatakse tõkkeid ja kaitsevõndeid.

H. H. R.

Inglise invasiooni juhid

Terrori-Tedder ja silmakirjalik Montgomery

Churchill pidi kava võitlema, enne kui Stalin ja Roosevelt lubasid ameeriklastest invasioonijuhil Eisenhoweri kõrvale seada ühe inglise esindaja. On iseloomustav, et valik langes lennukikindralile, õhumaarsal Artur Tedderile.

Selle valiku puhul tuleb mõelda mõle- male juhile, mis Churchill seadis üles kava ettevalmistatud hävitussõja Saksamaa vastu: Itaalia väljajätkamine sõjast sellele kaasa-va Balkani ofensiiviga ja hoolimata Saksamaa pommitamine. Sel viisil loosis Churchill võitvaid kõigi inglaste poolt kardetud suurt kokkõrget Saksamaaga. Ka siis kui Churchillil Teherani konverentsil tuli nõustuda invasioonikavaga, et tahtnud ta loobuda terrorirünnakust, mis on inglase peamiseks võitlusvahendiks.

Seepärast valiti Tedder invasioonijuhil asetühtjaks, kõrgema inglise ülemjuhatajana. Tema ülesandeks oli süüta Inglise armeest invasioonist, seeläbi, et ta pidi hooli- matute terrorirünnakutega saksa tsiviilelanik- konnale murenda sakslaste moraali ja üht- last siduma saksa ohuvald invasiooni puhul. Invasioon pidi olema vaid „armeehoobiks“ ja inglise ameerika sõdurite peatumaks võidukäiguks Berliini. Tedder näis olevat Churchillil arvates õige mees, tema, kes vastutav kõige julmema terrorirünnaku

mis saab siis Londonist? Genf, 14. 7. (DNB) Oma uues raama- tas „USA sõjajuhid“ kirjutab Walter Lippman, nagu „Daily Telegraph“ teatab, järgmise lause: „Moskva ja Washington jäävad tulevikus sinukesteks tähtsateks linnadeks.“

Agas mis saab siis Londonist?

Eesti politseipataljonide annetus

Üks politseipataljone annetas ERÜ-le 5595 riigimarka, teine 5000 ja kolmas 4169 rmk, seega kolmest pataljonist kokku 14 764 riigimarka.

Eesti tööteenistuslased Abt. 1/190 anne- tasid ERÜ-le 1508 rmk ja Eesti vabatahtliku lennuüksuse väljaõppeüksuse sõjaväelased 327 riigimarka. Seega on ERÜ-le laekunud viiest annetusest kokku üle 16 tuhande riigimarga.

Granaadihitjad on monteeritud isesõitvale lafetile ja on pöördavad, nii et neist võib tulistada igas suunas. (Pk-sõjakirj. Hoepner Wb.)

Võitlus Viiburi ees

Saksa ja soome sõjalaevastiku relvavendlus

PK.- Saksa-soome relvavendlus osu- tab vastupidavaks mitte üksnes Karja- las, mitta üksnes metsikus tundras või Jäämere rindel, vaid samuti ka me- relahingutes Soome lahes. Siin kui ka seal leidub peaaegu iga päev loenda- matuid näiteid tihesest koostõöst bolshe- vikkude ülekaalu vastu inimeste ja ma- terjalide alal, näiteid, mida ei leidu sõ- jajõudude ülemjuhataste teadaannetes, mis aga on iseloomulik relvavendade hoogsusele ja panusevalmidusele.

Karjala rinde taandumiseks piki Soome lahe rannikut olid mõned saared jäänud nõukogude vägede selja taha. Seal leidis veel soome vägesid, kuid kui nende ülesanded olid täidetud, siis oli vaenlane teinud juba kõik, et neid igast ühendusest oma ääres ära lõigata. Vaenlane oli ise saartel kanda kinnita- nud. Tugevad õhujõududeüksused val- vasid merd ja ka nõukogude Lääneme- re-laevastiku arvukad üksused luurasid, et nurja ajada igat pääsemiskatset.

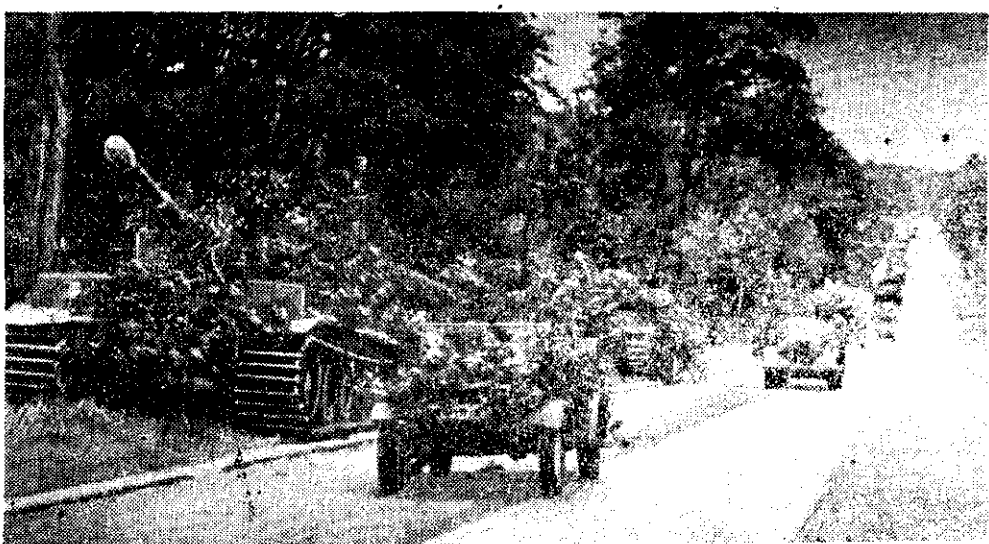
Kõigile raskustele vaatamata teosta- ti aga vägede äraviimine rahuliku endastmõistatavusega. See võis toimuda ainult merd kaudu. Selleks oli käepä- rast kergeid saksa ja soome merevõit- lusjõude. Kuidas nad oma ülesande teostasid ülekaaluka vaenlase silma all, see ei kuulu küll võimsate merelahin-

gute hulka ega ole ka mingiks sõda otsustavaks võiduks, kuid see päästis siiski paljude soome sõdurite elu, mille nad taas teistes kohtades panid oma maa vabaduse eest mängu. Ja peale selle muutus see aktsioon haaravaks näiteks mõlema rahva tingimustest üksteise toetamisest, mille juures ei hoolita enda vaid üksnes oma rahva elust ja peetakse silmas sõja üldisi suu- ri sihte.

Üritust alustati kergeste saksa mere- jõudude poolt. Meisterlikult juhitud õnnestus neil nõukogudeid ajada täieli- kult segadusse. Takistamatult suundus peajõud, äratoomiseks määratud trans- portlaevastik, koosnev soome ja saksa kergeste üksustest, saarte juurde. Lää- ne pool kindlustasid operatsiooni kaks saksa miinitraalimispaati. Heledatel põh- jala õhtutundidel seisid nad üksindlas- tena valvel oma positsioonidel.

Vastu õhtut märgati laevu. Mõni hetk hiljem tunni neis ära vaenlase oma. Need saabusid laial linil, kokku 28 üksust, üks teise kõrvale, neist mõ- ni üksinda nõnda tugev kui mõlemad saksa laevad kokku. Tükk maad eemal saksa kahurite laskeulatusest avasid nad ülekaalukatest kalibritest tule.

Saksa paadid, mis senini olid sõit- nud pikkamisi oma kurssi, olid sunni-

Lakkamatult veerevad saksa vägede kolonnid Normandia maanteedel anglo-ameerik- laste sillapea vastu. (Pk-sõjak. Stöpfgeshoff Wb.)

tud suunda muutma, et kogulaskude eest, mis saabus üha tihemini, kõrvale manööverdada. 2 võitlus 28 vastu tun- dus lootusena.

Seal saabus äkki läänest veel 7 paa- ti. Neli soome kahurpaati ja kolm kiir- paati tulid appi ja tõrjasid nõukogude üksuse poole. Otskohe alustasid nad rünnakut nõukogudele.

Neli aeglasemat kahurpaati opereerisid vaenlase pahemal liival, kuna kolm kiirpaati sooritasid ennekuulmatu manöövri. Tulisel kiirul kihutasid nad mõõda kogu vaenlase üksuse nina alt. Valgustuskulide joad siit- ja sealtpoolt põimusid tihedalt ühte. Ühtlasi rünnati kahurpaate kahe jahilennuki poolt. Üha uuesti laskusid lennukid alla, kuni üks neist sai pika suitsusaba ja püüdis vaevaltiselt põgeneda. Saksa paadid pöördusid samuti kohe tagasi. Nõukogud, keda äkki ümbritsesid kolmest küljest vaenlased ja kellele soomlaste rünnak tuli pealegi oota- matult, viies neid täiesti „verest ära“, lõpetasid kähku tulistamise, mässusid uudele ja taandusid uudeina varjul võrdlemisi kiirelt. Ainult nende jahilen- nukid teostasid veel kolm rünnakut.

Kui idast tõusis veripunasena päike üle sileda merepinna, avanes saksa paatidele võrattu pilt. Noore päeva hõõguvas valguses eraldusid transportlaevade mustad siluetid teravalt. Pikas ahe- likuna suundus transportlaevastik võimsa ahelikuna ja rahulikult Soome mandri poole.

Käsu kohaselt lahkusid nüüd ka mõlemad saksa miinitraalimispaadid oma positsioonilt ja liitusid konvoiga, kindlustades selle ahtripoolt. Transport- laevade pardal võis ära tunda relvas- tatud soome sõdureid, samuti aga ka arvukalt tsiviilisi, kes koos oma varaputkusega põgenesid bolshevistliku vägivalla eest vabacuse.

Kursi muudatuse järele lähenesid ka soome kahurpaadid, millesid samuti kindlustasid konvoid, saksa laevadele umbes 300 meetrini. Kündes enda järele suurt vagu, sõitsid nad paralleel- kursiga mõõda. Seal tõmbasid meie madrused mütsid peast ja lehvitasid tormiliselt oma soome kaaraadidele, kes neid mõni tund tagasi püüdsid kitsikusest. Ja kes omas kiikrit, see võis jälgida nägudel sõravat uhkust.

Sõjakirjas. Horst Scharfenberg.

Uus novellikogu P. Krustenilt

Äsja ilmus Tallinnas A. Tõnissoni ja Ko kirjastuse väljaandel Pedro Krus- teni sulest uus novellikogu pealkirja- ga „Otsiv hääl“.

Selles teoses on meie tuntud novel- listil õnnestunud imekalt kajastada punase aasta traagilisi meeleolusid meie kodumaal. Eriti plastilised on autori poolt edasi antud põlevast Tar- tust põgenenud inimeste elamused Tar- tu lahingute ajal.

Riademerele „Estonia“ üles- ehitamiseks 34 600 rmk

Neli päevit anti „Estonia“ teatri ju- tabeale üle 34 600 rmk. ülesehitami- seks, millele summa oli kokku pannud omavahelisel korjandusel üks Eesti SS rügement. Annetusele lisatud kaas- kirjas ühtlatakse muuseas:

„Varemetest tõusku mitte ainult kättemaks, vaid ka Eesti rahvasteater „Estonia“ uus hoonel... Nimetatud summa on ühtlasi väikseks tänuühke eestlannaste poolt Võidupühal 1944 meile pakutud kiitakosti eest“

Põllumees! Soola silk on vaheldu- seks tarvilik ja maitsev leivakõrvne. Tooge kokku teravilja 12.-19. juulini s. a., siis saate iga ülenor- mi müüdnud 5 kg teravilja eest, li- saks s nistele veel 1 kg soolasilku.

Õhujõrje juures on tähtis ka lennukite ära- tunemine. Selleks kasutatakse väljaõppe juures mudeleid, mis vähendavad sõjake- ja vaheraja juures vastavad vaenlase lennu- kile. Õhujõudude juures peavad neid kiiresti ja õigesti ära tundma. Meie pildil: sõjalaev- vastiku kahurivõlvad vastaval väljaõppel. (Pk-sõjakirjas. Mehi Wb.)

Linn Jäämere ääres

Kirkenes Atlandi-valli põhjatipus

PK.— See linn asub maailma põhjapoolseimas lõpus. Kuna ollakse teel, et enne kui Jäämere äärest teed mööda tulles jõutakse sinna. Nii kaus, et tahtmatult tõmbad kergemini hinge, kui näed ülat Põhja-Norra tundra viimaseid kõrgendikuid seda sadamalahe ümber kokkuvõetud linn oma kirjude puumajadega. Aeglaselt sõidad laia tänavat pidi mäest alla eelmestest majadest mööda, vaatled puhtaid aknaid ja valgeid kardinuid, paari kauplust ja väikest väljakut, peatudes selle lõuaväetokke ees, kus seisab üks rannakahurvä sõdur ja nõuab näha sõidulaba.

See ongi nüüd Kirkenes, mõitled endamisi ja kõnnid talle ootust sadama poole. Sinu on vaid paar samm, siis omad ülevaate kõigist laevamastidest, autustest, hõljuvatest küttritest. Taamal reidil on ankrus üks norra aurik. Selle taga kerkivad lagendad mäed, mis jätkavad alnult kirde suunas kitsas väljaisõidutee, mida praegasti läbib üks sõjalaevastiku traaler, sõites lehviva lipu all merele.

Õieti oled veidi pettunud, kuna kujutlised endale Kirkenesil all hoopis midagi muud. Juba nimetus „linn“ kõlab selle punaste, kollaste ja roheliste puumajade kogu jaoks liiga suurepäraselt. Need paar tänavat on peagi läbi käidud ja kõikjal jõuad varsti välja ühetalulisele, üksikdomeenide kaljumaastikule, kus kuulub alnult lainate kolinat ja kajakate kriiskeid. Mäesõljalak laotab pikaks venitatud vabrikus eadmeelid kõrgete punaste korstnate, suiteend tõkkodade ja muustade raudteelõigutega. Selle vabriku, kaljulohe ja vahutava fjordi vahel asub väikekallu seljaga mägede ja nõgude mere poole. Näib nagu ootaks ta kibestunna pikast, pimeadast talvest suve. On juba juuni lõpp ja õieti oleks aeg, et vähemalt kevad oleks kohal. Kuid taas neelab päikesekiir, mis just praegu sädelesid lainate, tinahall pilv. Tule kihutab mere poolt üles lumepilvi, ja paar minutit hiljem põletab jääriitask nägu. Meeseldi loobud sellest vaatepildist ja põgenes sõduritekohades, kus üks sõbralik Punase Risti õde toob sulle taldriku täie auravat suppi.

Miski ei alita: Kirkenes on teissugune kui endale kujutlised. Sadamalaia asemel leiad eest kaluriküla, kus veel praegugi näib oma põsetubakast närvit August Ümberilmapurjetaja (kuju Kaut Hamsoni romanist). Aeg on siin paigal seelnud, alnult tänavapilt on pisut muutunud sellest saadik, kui alla asusid saksa sõja- ja haldusvõimud. Millal Kirkenes asutati? Mis alataki seda teadad! Inimene siin ei huvita see palju. Üks igivana taat, kellele ma paar päeva hiljem sellest kõnelesime, jutustab, et 70 aastat tagasi seisnud siin alnult paar maja vähem vana puukirikku ümber. Kalurid olavad olnud esimesed, kes asunud siia fjordi äärde elama. Siis tulnud mungad, nagu Soome Petamae piirkonnas, ja ehitatud kiriku, kuni lõpuks leidsid veel kapiitlits tublid kaupmehi, kes teenisid oma vähest ülipidamist kaladega, nahkadega ja tillukeste poodidega. Nõnda jutustab vanamees ja pistab oma pilvu jälle suhu.

Melikümmend aastat Kirkenesis — see

ahutab isegi suurima tulipeal Enamasti on siin talv, pikk, pime talv, kus sageli muutub päevaks alnult kaheks-kolmeks tunniks valgema. Kuid ka pügasel suvel paistab Kirkenesi katuste kohal harva pükkest, ja igavene päev rusub siis oma halli, raske taevaga lõunast allasabunud sama rängalt kui jälne polaaröö. Meie sõdurid jutustavad sellest juba neli aastat seisaavad paljud neist siin ülal maailma lõpus valvel. See on nagu üksainus suur valvekord ilma vahetuseta ja vahelduseta. See on raske, mõnigi kord raskem kui võitluspannus vaenlase vastu. Nii leidub vaevalt mõnda teist rindeliiki, kus üksik sõdur nõnda igatseks kohtumist vaenlasega, kui siin ülal kõrges põhjas. Olukorrad on just nagu loodud selleks, et lasta sellel soovil lõpuks juurduda.

Möödunud aastatel tehti siin ettevalmistusi, et milliste läbi Kirkenes muutus otsesteks osaks suurest kindlustustestseest, mille kogulaatus seibub alles üksik-ajajalkuna ülevaate järele. Sellest silmapilgust alates on Kirkenes omandanud hoopis teise palge: gletscheritelt lihvitud kaljud, mis fjordi igast küljest piiravad, kujutavad endast punkreid, mis on igast laadi ja igas kalibris kahuritega alati valmis otsustavalt pareerima vaenlase invasioonikate.

See grandidist ja betoonist vall ei kaitse aga mitte üksnes mandrit ja sadamat, vaid ulatub kuni kaugele välja fjordi laialipillatud saarteni. Tuleb enne sõita tundide kaupa küttritaga, kuni jõutakse nendeni. Kuid kui lähedalt möödudagi rannikust, — midagi erilist ei ole märgata. Alnult siin-seal näed mõnd rannapatareide-sõdurit või OT meest. Vahel kostub ka plahvatusmüra, läbi lainate müha, sest ikka veel ehitatakse siin kõikjal nähtamatult edasi, kindlustatakse veelgi tugevamini ja kaevetakse veelgi sügavamale kaljudeesse. Pikkamisi tõustakse siis okstraadi- ja miinilõiketest, valvepostidest ja patareidest mööda üles mäkke, kuni üle kahurväetokse staabini. Siit osab komandör avarat vaadet mõlemale poole fjordi ja kaugele ulguverele. Ehitus on rajatud edgavasti kaljusse ja seda võib tulistamise läbi sama vähe hävitada kui laskemoonaja varustustalundid.

Kui vaenlane peaks kord katset tegema siin rünnata, tuleb tal juba ulguverel alustada võitlust igast küljest tulustavate rannapatareidega. Ohjulõundude ja sõjalaevastiku üksused on kogu Põhja-Norra rannikul alarimivalmis, peale selle mäestikukütid ja jalgaväed, et puhastada sisseumardel mandrile vastutõkkidega. Kui aga vaenlane peaks õnnestuma maanduda üdu ja pimeaduse kätte all, siia leiab ta eest kaitseõhuteemi, mis võimaldab mele sõduritel vastastele peaaegu nähtamatult vastu astuda, nii et ta isegi suuremate dessantliikustega suudab vaevalt kausa vastu pidada. Tema tagaistab üle mere asub aga meie patareide, pommitajate ja kaevakahurite hävitava tule all — need on kaevatud tšalajad, mida Saksaamaa asetab oma vaenlastele vastu Atlandi-valli põhjapoolseimas piirkonnas.

Sõjakirjas. Hans Meltzer

Lahing Normandias. Mööda pöösaste ja puudega palistatud kitsasteed alustavad grenaderid koos toetavate „Pantritega“ rünnakut. (PK-sõjakirj. Merz. Wb.)

Koolikursuse lõpetamine lühema ajaga

Eelviimasest gümnaasiumi klassist sõjaväkke siirdunuile võimaldatakse tulevikus gümnaasiumi lõpetamine kuuekuiste kursustega. Sõjaväkke läinud õpilased saavad üldiselt lõpu- ja klassitunnistused koos teistega sügisel

Haridusdirektori koolivalitsusel tuleb pidevalt selgitada gümnaasiumi lõputunnistuste andmise küsimusi nendele õpilastele, kes on koolist kas vabatahtlikult või mobilisatsioonil korras siirdunud sõjaväkke kooli normaalse korra järgi lõpetamata. Sealtjuures on mõnel poolt kaudsa kaebust, et viimasest klassist sõjaväkke läinud õpilastele tehakse takistusi lõputunnistuste saamisel.

Niisugused kaebused ei vasta tõsisele. Kuid sõjaväkke läinud õpilastele ei saa vastavalt sellekohasele korraldusele samuti kui teised õpilasedki oma lõputunnistusi kätte enne koolitöö algust sügisel. Vastavalt sellele saavad ka klassi lõpetajad, kes enne õppetöö lõppu kevadel siirdusid sõjaväkke, klassi lõputunnistused samuti sügisel kätte.

Eelduseks tunnistuste saamisel on veel see, et õpilased õppenõukogu arvamisel oleksid võimelised kursust lõpetama. Tunnistuste andmine sõjaväkke läinutele alles sügisel on põhjustatud sellest, et kõik õpilased saavad üldise korra kohaselt oma tunnistused kätte alles pärast põllutööhooaja lõppu sügisel koolitöö alates.

Sõjaväkke läinutele tunnistuste erikorra väljaandmine valmistaks asjata tüli, pealegi veel, kuna tunnistusi praegu üldiselt nagunii ei vajata.

Kui keeligi sõjaväkke läinut on aga tingimata gümnaasiumi lõputunnistust kätte vaja, näiteks sõjakooli astumiseks, siis lubatakse seda Haridusdirektori poolt erandlikult.

Mõningail juhtudel, mil vajatakse lõputunnistust, võib seda esialgu täiel määral asendada koolide poolt ajutiselt väljaantud tõendiga.

Kutsekoolide õpilased, kes vabatahtlikena või mobilisatsioonil korras on võetud kaitseteenistusse enne õppeaasta lõppu, võivad saada klassi lõputunnistused ühel ajal teiste sama klassi õpilastega, kui õppenõukogu leiab, et õpilase võimed ja senised töösaavutused kindlustavad edasiõppimist järgmises klassis.

Samas korras võivad lõpuklassi õpilased saada lõputunnistused, kui õppenõukogu leiab, et kooli laad seda ei takista. Tegelikult on kutsekoolide poolt eelpoolnimetatud võimalusi kasutatud võrdlemisi vähe.

Kuna sõjaväkke on siirdunud väga palju õpilasi ka eelviimastest klassidest, tuleb ka neile tulevikus võimaldada gümnaasiumi lõpetamist.

Selleks on mõni aeg tagasi haridusdirektori poolt antud korraldus, mille järgi gümnaasiumi õpilastele, kes kaitseteenistusse võtmisega on saanud eelviimase klassi lõputunnistused, võimaldatakse kätkestunmistuse omandamine selleks korraldatavate kuuekuiste kursuste kaudu. Nimetatud kursused tuleksid täiesti õppe- ja eksamimaksuvabad. Kutsekoolide õpilastele võimaldatakse

se vastavalt lõpetamist selleks korraldatavate erikursuste kaudu. Ka need on tasuta.

Koolide lihtsustatud korras lõpetamise kohta avaldatakse mitmelt poolt kahtlust, kas see ei vii meie õpilaste arenemistaset alla.

Muidugi ei mõju see kuidagi soodus- taval, kuid aja parandamatus ei jäta teist teed.

Kõigest hoolimata peaksid gümnaasiumi lihtsustatud korras lõpetanud siiski olema suutelised rahuldavalt jätkama õpil- guld gümnaasiumist kõrgemais õppeas- tuses

ühitvitsi korraliselt lõpetanute. Mis teoreetilistes teadmistes koolis õpitavast puudu jääb, asendub kogemuste, tead- miste ja iseloomu karastusega sõjaväes.

Kutsekoolide osas, kuna seal ei taot- leta ju nii suures ulatuses üldist silma- ringi laienemist ja iseloomu kujunda- mist kui gümnaasiumis, vaid kus pea- rõhk on asetatud erialastele praktiliste- le teadmistele, on olukord selles suhtes raskem, kuid ka siin saadakse püü- luse ja tahtega asjast üle.

Võid ja juustu 35. toitlus- perioodil

Alates 35. toitlusperioodist, s. o. 24. juu- list, antakse võid kõigi elatustarbeainete põhi- ja lisakaartide järgi võikupongidel trükitud kogustes ning kõigi ostulubade vorm B järgi, niivõrd kui see pole teileiti korraldatud turukorraldusvalituse tootlusa- misoaknana poolt.

Sõjaklates on kehtivad samuti kõik võikupongid nende täies väärtuses. Kaubandusvõrgu jätkidena olevad mar- ga-rini ja taluvõi kogused tulevad realisee- rimisele avalikkudele ja kinnistele tootlusa- misteetvõtetele neile ettenähtud ratsiooni- de alusel.

Juustust antakse 35. toitlusperioodil 0—17-a. väikelastele, lastele ja noortele kõigis lin- nades 250 grammi aja eest 24. VII—6. VIII 44 juustukupong 35-I-II vastu ning 250 grammi aja eest 7. VIII — 20. VIII 44 juustukupong 35-III-IV vastu.

Keskus „Eesti Käsitööle“ uus juhataja

Majandus- ja rahandusdirektor nimetas Keskus „Eesti Käsitöö“ uueks juhatajaks rakenduskaunistik R. Wunderlichi ja üheks abiks pr. A. Varma.

Põllumajandusjuhtidel lasub kohtal- del järelevalve selle üle, et linapõllud saaksid võimaluste järgi hooldatud ja kus tõsine vajadus tekib, seal tuleb valla juhtivate jõudude kaasabil orga- niseeritult korraldada linapõldude nõu- tavat harimist.

Linapõllud tikuvad rohkem umbro- hustuma kui teraviljapõllud ja umbro- hu kahjustused avaldavad linale enam mõju kui teraviljale, seepärast on arusaadav, kui kohtadel asutakse teos- tama erilist hoolt ja järelevalvet linapõldude suhtes.

Populaar-tehnilise ajakirjale

TEHNIKA KUUKIRI

Võetakse tellimisi vastu 1944. a. teise poolaasta peale meie lehe talituses Paldes, Turg 10 kuni 15. augustini 1944. a. Kuni 1. aug. s. a. võetakse tellimisi vastu ainult senistelt tellija- telt tellimiskviitungi või saateadressi- si ettenäitamisel, kuna 1.—15. aug. s. a. võetakse tellimisi vastu ka teist- telt kuni määratud tellimiste arva- tähtsusega. Tehnika Kuukiri mak- sab tellides RM 6.— poolaastas.

Müüa KODUTUBAKAT, 100 gr. RM. 150. Samas soovatakse osta SEAPÖRSAST. Teat- Aiavilja 17—2, Paldre R. Viitmann.

RAADIO

TEISIPÄEV, 18. JUULI 1944.

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 Põhja- uundis. 6.30 Hommikukontsert (Ülek.) 7.00 Põhja-uundis saksa keeles. 7.15 Hommiku- muusika (Ülek.) Kell 7.30 Heliplate. 8.30 Põlumeeste: Suuremat tähelepanu kartuli- haiguste ja kahjurit tõrjele (Agr. Valtor Root). 8.45 Põhja-uundis. 9.00 Põhja-uundis saksa keeles. 9.10 Landesdienst Ostland. 9.25 Saatepauz. 11.30 Reichsprogramm. 12.15 Põhja-uundis. 12.30 Põhja-uundis saksa keeles. 12.45 Lõunamuusika (Ülekannet Riist). 14.00 Põhja-uundis saksa keeles. 14.10 Lan- desdienst Ostland. 14.15 Reichsprogramm. 16.00 Muusika pärastlõunaks (Ringhäälingu suur orkester Olav Rootsi juhatusel). Saate kannab üle ka Riia saatja. 16.45 Põhja-uundis. 17.00 Põhja-uundis saksa keeles. 17.10 Muusika pärastlõunaks. K. Atterbergi süm- foonia nr. 6 (Ringhäälingu suur orkester Olav Rootsi juhatusel). 18.00 „Põrgupõhja kassipoeg“, A. H. Tammsaare raamatust „Põrgupõhja uus vanapagan“. 18.20 Rõõmus vahemäng (hpl). 18.30 Aja kaja ja saatekava ülevaade. 19.00 Saatekava veste. 19.15 Reichs- programm. 20.00 Põhja-uundis saksa keeles. 20.15 Saksa sõduri tund (Sõdurid lõbutavad sõdureid). 21.00 Põhja-uundis. 21.15 Sere- naad õhtuks (hpl). 22.00 Põhja-uundis saksa keeles. 22.15 Saate lõpp.

KOLMAPÄEV, 19. JUULI 1944

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 Põhja- uundis. 6.30 Hommikukontsert (Ülek.) 7.00 Põhja-uundis saksa keeles. 7.15 Hommiku- muusika (Ülek.) Kell 7.30 Heliplate. 8.45 Põhja-uundis. 9.00 Põhja-uundis saksa kee- les. 9.10 Landesdienst Ostland. 9.25 Saate- paus. 11.30 Reichsprogramm. 12.15 Põhja- uundis. 12.30 Põhja-uundis saksa keeles. 12.45 Lõunamuusika (Ringhäälingu tantsu- kapell VI. Sapošnini juhatusel ja hpl). 14.00 Põhja-uundis saksa keeles. 14.10 Lan- desdienst Ostland. 14.15 Reichsprogramm. 16.00 Muusika pärastlõunaks (Ringhäälingu tantsu- kapell Leo Tautsi juhatusel). 16.45 Põhja-uundis. 17.00 Põhja-uundis saksa keeles. 18.00 „Vanaisa jutustab oma pulmadest“, O. Loo- ritsa jutustus „Eesti koolilõpmiskunst“. 18.20 Väike vahemuusika (hpl). 18.30 Aja kaja ja saatekava ülevaade. 19.00 Reichsprogramm. 20.00 Põhja-uundis saksa keeles. 20.15 Sak- sa sõduri tund. (Kirev tund Ringhäälingu tantsukapelliga VI. Sapošnini juhatusel ja solistid). 21.00 Põhja-uundis. 21.15 Muu- kalised ardded (hpl). 22.00 Põhja-uundis saksa keeles. 22.15 Saate lõpp.

NEELJAPÄEV, 20. JUULI 1944.

5.00 Saade saksa sõjaväele. 6.15 Põhja- uundis. 6.30 Hommikukontsert (Ülekannet) 7.00 Põhja-uundis saksa keeles. 7.15 Hommiku- muusika (Ülek.) Kell 7.30 Heliplate. 8.30 Põlumeeste: Loomatervishoidlikke põlvaküsimusi (Veterinaararst Otto Kõnnap). 8.45 Põhja-uundis. 9.00 Põhja-uundis saksa keeles. 9.10 Landesdienst Ostland. 9.25 Saate- paus. 11.30 Klipp ja klaar! (hpl. ja mgn.) 12.15 Põhja-uundis. 12.30 Põhja-uundis saksa keeles. 12.45 Lõunamuusika. Saate kannab üle ka Riia saatja. 14.00 Põhja-uundis saksa keeles. 14.10 Landesdienst Ostland. 14.15 Reichsprogramm. 16.00 Muusika pärastlõu- naks. (Ringhäälingu suur orkester Paul Karpi juhatusel). 16.45 Põhja-uundis. 17.00 Põhja- uundis saksa keeles. 17.15 Rõõmus helide- määng (Ringhäälingu tantsukapell Leo Tautsi juhatusel). (Ülek. Riist). 18.00 Muudlastele: „Eidud“, Erika Jõgi lugudepõimik. 18.15 Rõõmus vahemäng (hpl). 18.30 Aja kaja ja saatekava ülevaade. 19.15 Reichsprogramm. 20.00 Põhja-uundis saksa keeles. 20.15 Eesti sõduritund (Ringhäälingu tantsukapell Leo Tautsi juhatusel ja solistid). 21.00 Põhja-uundis. 21.15 Kuidas see teile meeldib (mgn). 22.00 Põhja-uundis saksa keeles. 22.15 Saate lõpp.

AMETLIKUD TEATED

TEADAANNE

sund-tulekindlustuse üldtingimuste laiendamise kohta Ida-ala Riigikomisari III Ali Wi 9—2 B I korraldusel 26.06.1944 tehakse käesolevaga teatavaks, et Eesti Kindralikomisari piirkon- nas kehtivad „Sund-tulekindlustuse üldtingi- musid“ on laiendatud alljärgnevate §§ 17 ja 18-ga:

§ 17. On kindlustussandja kindlustusvõt- ja käitumise pärast maksamise kohu- tusest vaba, jääb tema kohustus reaali- võltsandajale ees ikkagi püsima.

§ 18. Kui võrd kindlustussandja § 17 alu- sel peab rahuldama reaali võltsandajat ilma et ta oleks kohustatud hüvitama kindlustusvõtjat, tarvises ta alles siis makseta, kui reaali võltsandaja loovutab temale oma nõudluse kindlustusvõtja vastu, samuti reaali võltsandaja, niivõrd kui viimane ei lähe üle juba seaduse jõul, kui ka muud igat liiki kindlustused. Üleminekut ei saa kasutada võrdses ja tagapöördse järjekorras seisevate reaali- võltsandajate kahjuks, kelle suhtes kindlustussandja maksamise kohustus on jäänud püsima.

J. Renna,
Eesti Kindlustuse
Järvamaa Inspektor

Pika ja raske haiguse järele suikus igavesse unele meie unustamata kallid isake

EDUARD ENDE

sünd. 23. IV 1890
surn. 12. VII 1944

mälestavad trüüstamata leinas
abikaasa, poeg ja tütreid.

Türi Kõrgemas Aiiduskooli võetakse vastu õpilasi: eelklassi 6-kl. alg- kooli lõpetanud; II klassi 2-aastase aiandus- kooli või gümnaasiumi II klassi lõpetanud. Sooviavaldused esitada ühes kooli lõpu- tunnistuse ja perekonnaseisutunnistusega (vorm nr. 8) koolikantselesse. Õppetöö alg- ab oktoobri lõpul. Teateid saab kooli kan- tselest Türi, Viljandi tn. 11. tel. 25.

Juhatus.

HEINAMAA rendile anda. Teateid saab aad- ressil: Paldre, Roheline 6.

Preemiaid meetoojaile

Tänavu loota korralikult meesaaki

Tänavane kesksuvine päikeseküllane il- mastik soodustas olukorda meesiduses ja tõi tunduvalt paranevini korjatud meeskoor- sesse, mis kevadpoolset õitsemisajal eba- soodsate ilmade tõttu näitas võrdlemisi lootusetut pilti.

Rõõmustavalt on üle maa suurenenud meeslasteridajate arv. Selle ala laiemaks viljelamiseks on Põllumajanduse Keskva- lituse poolt ette nähtud preemiaid mee- toojaile.

Meeslasteridajale, kes oma kohustusliku müdünormi 1944 tootmisastalt täitnud, an- takse preemia ühe suhkrukiiriga ja üks ühepunktiline preemiataht. Ülenormipreemi- ana antakse lisaks müdünormiastalt üle ühe- teenormi müdünormi 0,5 kg vurri- või kärje mee eest ühe suhkrukiiriga ja üks ühepunkt- line preemiataht.

Premeeritavad võivad valida poole pree-

Mis on hävitaja?

Selgitavat ühe tänapäeva sõjalaeva-tüübi kohta

Tänapäeva meresõjas on allveelaeva kõrval esikohale kerkinud üks teinegi laevatüüp — hävitaja.

Küsimusele, mis on õieti hävitaja, võiks lühidalt umbes järgmiselt vastata: sõjalaev mitmesuguseks otstarbeks, väik- sem ristile ja suurem torpeedopara- dist, suure kiirusega, varustatud torpee- dede ja tugevate kahuritega. Algu, „tor- peedoparaadi-hävitajaks“ (sest ta oli sel- leks mõeldud) nimetatud uut laevatüü- pi nimetati hiljem lihtsalt hävitajaks.

Hävitaja, mille suurus on keskmis- telt 1000—2000 t, omab 6—10 torpee- dotoru ja 4—5 kahurit kalibriga 10,5—13 sm. Mõnikord on kaliber ka 15 sm.

Vähesed hävitajad, mille veevälja- surve on umbes 3000 t, võivad, oma- des tugevat relvastust, võtta endale ka ristileja ülesandeid.

Hävitaja keskmiseks kiiruseks on 35 meremiili, mis vastab kiirrongi kiir- usele. See kiirus koos kerge ehitusviisi ja tugeva relvastusega on hävitaja nagu iseenestast viinud kõige mitmeku- sisemate ülesannete juure, kuni ta lõ- puks muutus asendamatuks.

Sõjalaevade laienemine ja suure kiir- use vajadus nõuavad võimelisi masi- naid. Hävitaja tegevusarvatus on praegu keskmine, 15—20 meremiilise kiiruse juures 2000—6000 meremiili. 4000-ho- busejõulised ja võimsamadki masinad on seepärast hävitaja a-ks ja o-ks. See on jõuhulk, millega võib varustada kesk-

mist suurlinna kõigiks otstarbeks. Sel- lepärast võtavadki masinad hävitaja konstruktsioonikaalust enda alla tervelt 40% samal ajal kui lahingulaevas kuu- lub neile ainult 8%.

Hävitajaid ei tule ära vahetada n. n. konvoihävitajatega, s. t. selle koguni- muse all esinevate julgustulaevade, väikeste konvoilaevade, korvettide, fre- gattide, ümberhingatud ratsialaevade ja teiste tüüpidega.

Linakasvatus nõuab tänavu tavalisest suuremat hoolitsust

Linaorased on tõusnud hästi, kuid umbrohi ähvardab

Tänavuastase külvikava kohaselt kasvatatakse sel suvel lina poole roh- kem mullusest. Kasvupinda on olnud vajalik tänavu suurendada esmajoones sõjamajandusliku vajaduse, aga ka era- elanikkonna riiegate varustamise nõudel.

Senised teated tõendavad, et lina- külviks ettenähtud maa-ala on ka töö- liseil lina alla külvatud.

Linaorased on kõikjal korralikult tõusnud ja eriti Lõuna-Eesti põldudel võib loota sügiseks, kui ilmastikuolud püsivad soodsad, täiesti rahuldavat li- nasaaki.

Ka linaseemnekasvatatav tohiksid tänavu seniste eelduste kohaselt toime- tulla.

Saurema raskusena märgitakse praegu maal tööjõupuudust, mis takistab linapõlde korrahoidmast.

Linakasvatustöö on rohkem oskus- töö ja nõuab enam kui näit. teraviljal oskustööliisi. Nii on siin ka raskusi lin- laste tööterakendamisega, kuigi siin hea tahtmisega ja püüdega on võimalik ühel-teisel kombel asjast üle saada.

Arvestades ühest küljest tööjõu nap- pust, teisest küljest aga lina praegust jõulist kasvuseisukorda, mida on ohus- tamas viimaste päevade viimasagarate tagajärjel põldudel lõkkaema lõõnud umbrohi, kohustab see linakasvatatjad sel suvel linapõldudele pühendama ta- valisest suuremat hoolitsust.